

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 OSLO
Norge

TROMS POLITIDISTRIKT

Deres referanse:
201702339

Vår referanse:
201710870-6 008

Sted, Dato
Tromsø, 15.10.2017

HØRING - NOU 2017:9 POLITI OG BEVÆPNING

Det vises til brev av 13. juni 2017 der det bes om underliggende etaters vurdering av de ulike forslagene, samt de økonomiske og administrative konsekvensene forslagene eventuelt vil kunne ha.

Innledningsvis vil vi påpeke at det fremstår som noe uheldig at utredningen ikke også er basert på en fullstendig evaluering av perioden med midlertidig bevæpning, samt at det er begrensninger knyttet til det datamaterialet utvalgets vurderinger er basert på, bl.a. når det gjelder hvordan andre grupper enn politiet erfarte et bevæpnet politi. Dette er etter vår vurdering viktige spørsmål som ville ha tilført rapporten større bredde og tyngde.

I det videre følger politidistriktets kommentarer til de enkelte forslagene.

Utvalgets flertall (fem av seks medlemmer) anbefaler videreføring av dagens bevæpningsmodell med et ordinært ubevæpnet politi som medbringer en- og tohåndsvåpen i kjøretøy (fremskutt lagring). Flertallet anbefaler samme løsning på flyplasser, og at politiets tilgang til forhåndslagret våpen forbedres der dette er nødvendig, slik at avstanden mellom tjenestepersonene og våpnene blir hensiktsmessig.

Generell bevæpning av politiet er et spørsmål med mange, og til dels sterke meninger. Det gjelder også internt i politidistriktet. Det er derfor ikke uten videre enkelt å komme til et standpunkt alle kan enes om. Det er imidlertid en del faktiske forhold ved utredningen det synes riktig å kommentere.

Det er vår oppfatning at utvalgets vurdering av responstid synes å ha gal innfallsvinkel. Om patruljen har permanent bevæpning eller fremskutt lagring i kjøretøyet påvirker i liten grad responstidsmålingen, da den måles ved ankomst av første patrulje på stedet (når kjøretøyet kommer innenfor en viss radius fra adressen/ankomststedet). Om patruljen forlater bilen og deretter må tilbake til bilen for å hente våpen vil således ikke komme til syne gjennom responstidsmålingen.

TROMS POLITIDISTRIKT

Post: Postboks 6132, 9291 Tromsø
E-post: post.troms@politiet.no

Tlf.: 77796000
Faks: 77796001

Org. nr.: 974769425
www.politi.no

En kan heller ikke se at det foreligger lite objektiv dokumentasjon for at den tilbakeholdne polititradisjonen utfordres noe særlig ved at politiet bærer våpen på kroppen. Så langt vi har bragt i erfaring har ikke samfunnskontrakten mellom politi og publikum, hvor legitimitet og tillit er fundamentet endret seg under perioden med midlertidig bevæpning. Dette understøttes av erfaringer fra perioden med permanent bevæpning.

Det er også vanskelig å vurdere om dette vil endre seg med fast bevæpning eller ikke. Tradisjoner kan endres, og det foreligger vurderinger av praksiser fra politiet i andre land. Når disse skal bringes tilbake til norske forhold, må man imidlertid ta med i betraktning det høye utdanningsnivå våre tjenestemenn har. Det har ventelig en positiv effekt både med hensyn til hvilken ro den enkelte tjenesteperson føler i farlige situasjoner, men også den enkeltes og politiets samlede refleksjonsnivå.

For patruljemannskapene vil det å gå bevæpnet vil bli en vane. Erfaring fra den midlertidige bevæpningsperioden viser at den enkelte relativt fort anså våpenet som en del av utrustningen på lik linje med det andre utstyret vi har. Gode rutiner og mulighet for trening er nødvendig.

I løpet av den midlertidige bevæpningen med start 25. november 2014 ble det etter hvert massiv mediedekning rundt politiets vådeskudd. Det ble tilsynelatende tatt til inntekt for den del av samfunnet som mente at det var et feilgrep å ta denne beslutningen vedrørende bevæpningen, samt at det skulle være et bevis på at politietaten ikke hadde tilstrekkelig trening i våpenbehandling. En vil argumentere mot et slik forenklet syn. Selv om det var enkelte svært uheldige episoder, innebar perioden svært mange situasjoner der politiet håndterte skarpladde våpen. Målt mot dette var andelen uheldige hendelser svært lavt, selv om en selvsagt helst ville sett at ikke var noen.

En løsning med at patruljemannskaper skal flytte våpen fra kjøretøy og over til utpekte lagerområder inne på flyplassområder synes å fremstå som lite formålstjenlig. Lange avstander, samt det å bære våpen ut og inn av flyplassområdet gjør at dette ikke fremstår som en hensiktsmessig løsning. Et behov for bevæpning i slike situasjoner bør heller finnes i en justering av reglene for bevæpning.

Utvalgets mindretall (ett medlem) foreslår en bevæpningsmodell med uladd våpen på tjenesteperson (fremskutt lagring på kropp). Denne bevæpningsmodellen vil også gjelde for tjenestepersoner ved flyplassene.

Dette vil i det alt vesentlige være å anse som en generell bevæpning, og det eneste argumentet mot generell bevæpning med skarpladde våpen må være en viss økt fare for vådeskudd.

Dersom en skal velge en slik løsning må en samlet finne at det er nødvendig. Politiet har åpenbart behov for å bevæpne seg på en rekke oppdrag. I de alt vesentlige av tilfeller vil en ikke befinne seg på stedet, men være nødt til å ta seg dit. I disse tilfellene er det i praksis ingen forskjell på fremskutt lagring og bevæpning forutsatt at våpnene er hensiktsmessig oppbevart i kjøretøyet.

Forskjellen oppstår i de tilfellene der en uforvarende ender i en skarp situasjon på et oppdrag, eller der en skarp situasjon oppstår i ens umiddelbare nærhet. Det er eksempler på slike hendelser, men det er få av dem. Spørsmålet om er om det er nok til at bevæpning samlet sett er nødvendig.

Det faktum at slike hendelser kan skje, kan alene ikke begrunne bevæpning. Politiet foretar risikovurderinger på mange ulike forhold, og det er nærmest umulig å redusere risikoen for uønskede hendelser til null. Til det er mulighetene stort sett for mange og uoversiktlige.

Ved noen oppdrag anses selv en liten risiko for uakseptabel. Et godt eksempel på dette er VIP—oppdrag der politiet normalt er bevæpnet. I disse tilfellene kan det være formålstjenlig med en noe lempeligere mulighet for bevæpning. En slik bestemmelse kan formuleres så den også ivaretar behovet for bevæpning ved oppdrag der store folkemengder er samlet, eller lignende.

De siste årene har det utviklet seg en noe større risiko for terrorangrep i Norge. Dette gjelder særlig enkle angrep med kniv, øks eller kjøretøy. PST har også beskrevet økt risiko for angrep mot politi og forsvarsansatte. Dette er forhold som kan begrunne generell bevæpning. Det må i den sammenheng også tas med i betraktning at et vellykket angrep mot bevæpnet politi vil medføre at gjerningspersonen kan bevæpne seg. Det må derfor vurderes om ikke generell bevæpning bør medføre en endring av den trening som tilbys operativt politi, slik at de blir satt bedre i stand til å forsvare sitt våpen i større folkemengder.

Et generelt ubevæpnet politi er imidlertid en ordning vi har gode erfaringer med, og som både politikere og publikum er stolte over. I en situasjon der de vi er satt til å trygge selv mener et slikt tiltak ikke er nødvendig, bør politiet være varsomme med å argumentere for dette. Det gjelder særlig når bevæpning i følge mange samfunnsstemmer bidrar til en følelse av utrygghet.

Samlet sett mener jeg følgelig det ikke er grunnlag for en generell bevæpning av politiet nå, men anbefaler at en vurderer en oppmykning av bestemmelsene i våpeninstruksen slik at terskelen for bevæpning kan senkes noe.

Iverksetting av en prøveordning med bruk av elektrosjokkvåpen.

Troms politidistrikt er isolert sett positivt innstilt til at det gjennomføres en prøveordning med bruk av elektrosjokkvåpen som et fjerde maktmiddel. Det må imidlertid vurderes nøye om de økonomiske og tidsmessige kostnadene er regningssvarende.

Det understrekes fra vår side at vi ikke anser at en innføring av elektrosjokkvåpen vil være avgjørende for at politiet skal kunne løse sitt samfunnsoppdrag, men det vil gjøre patruljemannskapenes sett av virkemidler mer komplett og de vil således ha flere valg for å løse ulike situasjoner. Elektrosjokkvåpen vil imidlertid ikke kunne ansees som en erstatning for bevæpning.

Ved testing er det viktig å inkludere områder i Norge med utfordrende klima, hvor folk er godt kledd, for å se om dette er en varig og god løsning. Det må også gjøres erfaringer knyttet til at patruljemannskaper får ytterligere nytt utstyr i riggen. Treningen må ikke bare dreie seg om bruk av elektrosjokkvåpen, men også ha fokus på valg av adekvat maktmiddel i ulike situasjoner. Det er viktig at man i prøveperioden søker å avdekke hvordan dette påvirker patruljemannskapenes stressnivå i pressede situasjoner.

Kostnadene ved en opplæringspakke som er stipulert til 16 timer grunnopplæring og deretter åtte timer årlig vedlikeholdstrening vil imidlertid være større enn en ren omregning til årsverk,

da personell må tas ut av vakt- og beredskapstjeneste. Dette fører til en svekket beredskap og vil ikke løses gjennom tilførsel av nye årsverk tilsvarende antall treningstimer.

Politidistriktene er allerede i dag presset i forhold til gjennomføring av årlig vedlikeholdstrening for operativt personell, og så vet man at det også vil komme tilsvarende for etterforskningspersonell og personell i operasjonssentralene. Samlet sett blir dette en betydelig utfordring for de minste politidistriktene.

Styrking av politidistriktenes operative kapasitet i form av en økning i antall tilgjengelige og responderende politipatruljer.

Ved å ha flere politipatruljer tilgjengelig for respons vil vi øke den operative kapasiteten, og også øke tryggheten for publikum og politiet. Tryggheten som ligger i å vite at man ikke er eneste patrulje på veg til oppdraget, men har kolleger i ryggen, vil etter vår oppfatning føre til at man vil forsøke å løse en situasjon med kommunikasjon og bruk av maktmidler som er lavere ned på maktpyramiden.

Geografiske utfordringer vil vi fortsatt stå overfor, og vi vil også i fremtiden ha situasjoner, kanskje særlig i Nord-Norge og på Vestlandet hvor man vil være eneste patrulje innenfor relativ lang avstand. Ressursmessig vil dette være krevende å løse. Det ligger imidlertid en trygghet også i det å vite at det er forsterkningsressurser på veg fra omliggende regioner eller distrikter.

Systematisk registrering av politiets bruk av makt.

Dette ønskes velkommen. Kunnskap vil alltid kunne bidra til videreutvikling. Det må imidlertid etableres ordninger som gjør dette tidseffektivt. Samtidig må det vurderes nøye hvor mange av maktmidlene som skal registreres, og på hvilken måte.

Systematisk evaluering av situasjoner der politiet har benyttet skytevåpen i tjeneste.

Støttes på samme måte som forrige punkt. Dette bør gå inn som en del av vårt HMS-arbeid, og det må legges til rette i forhold til at fremtidige HMS-systemer innehar analysefunksjoner som forenkler arbeidet. Erfaringer må gjøres tilgjengelig nasjonalt, slik at man kan lære av andre. Dette må gjøres på en måte som sikrer læring, uten at unødvendige detaljer om hendelsesforløpet spres. Det er den operative læringseffekten som bør være førende for informasjonsdelingen.

At politiet har kunnskap og ferdigheter som gir trygghet i håndteringen av psykisk ustabile personer, slik at det sikres forholdsmessighet i maktbruk.

Kunnskap og ferdigheter til å håndtere situasjoner vi jobber mye med er viktig. Kompetanseutviklingen og trening bør settes ytterligere i system og være tema blant annet på IP-trening og det kan også være tilgjengelig som videreutdanning ved PHS. I Troms har vi gjennom år hatt flere hendelser med blant annet psykisk syke personer, og erfaringer fra disse har vært tatt videre inn i operativ trening.

Etablering av system og kvalitetssikrede rutiner for innrapportering av vold og trusler mot tjenesteperson.

Dette må inngå som en naturlig del av vårt ordinære HMS-arbeid. Det er viktig at det gjennomføres analyser av slike situasjoner slik at erfaringslæring på nasjonalt nivå kan gjøres tilgjengelig for politidistriktene.

Hvert enkelt politidistrikt har relativt sett få slike hendelser, og det vil derfor være nødvendig med et nasjonalt fokus på dette.

At det som hovedregel skal være patruljerende politi på hovedflyplassen.

Dette fremstår isolert som et fornuftig forslag, men det kan bedre vurderes opp mot ressursene det krever av de som har ansvar for flyplassen.

Krav om bevæpningsbeslutning for det enkelte oppdrag, med de unntak våpeninstruksen fastsetter, ved en eventuell fremtidig situasjon med behov for midlertidig bevæpning.

Dette vurderes som en god løsning, også dersom mindretallets forslag besluttet. Gjennom at man må be om beslutning og deretter må lade våpen får man den nødvendige "tenkepausen", samt at man alltid får en "second opinion" fra en som har situasjonen litt mere på avstand. Dette trykker beslutningsgrunnlaget og sikrer nødvendig notoritet.

At de sentrale kriteriene for bruk av skytevåpen nedfelles i politiloven.

Jeg mener at politilovens paragraf 6 sammen med våpeninstruksen løser dette på en god måte i dag, og det er således ikke noe stort behov for en ytterligere lovfesting. En kan heller ikke se at dette skulle medføre noen vesentlig endring av det som er praksis i dag. Det er imidlertid heller ingen vektige argumenter mot et slikt forslag.

Med hilsen

Ole Bredrup Sæverud
politimester